

11
2568

โครงการสัมมนาวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันนิติบัญญัติ “ก้าวสู่ศตวรรษแห่งประสิทธิภาพรัฐสภาไทย ครั้งที่ 4”

การบรรยายพิเศษ

บทบาทรัฐสภาไทยในเวทีโลก ความพร้อม
ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย
ว่าด้วยมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (HIL)

นายถาวร สืบแสง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และกรรมการกฎหมายว่าด้วยมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (HIL)

นายถาวร สืบแสง ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญ
ของรัฐสภาไทยในเวทีโลกในมิติที่กว้างไกลกว่าการออก
กฎหมายภายในประเทศ เพราะรัฐสภาถูกมองว่าเป็น “นักการ
ทูตประชาธิปไตย” ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์และความเข้าใจ

อันดีกับรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ผ่านกลไกทั้งทวิภาคีและพหุภาคี ไม่ว่าจะเป็น AIPA, APPU และ IPU โดยเฉพาะ IPU ที่ถือเป็นเวทีการทูตรัฐสภาที่เก่าแก่และทรงพลังที่สุดในการขับเคลื่อนประเด็นระดับโลก เช่น ประชาธิปไตย สันติภาพ สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในฐานะสมาชิกรัฐสภาไทย นายกณวิทย์มีบทบาทเชิงรุกในการผลักดัน **ประเด็นสิทธิมนุษยชน** ผ่านคณะกรรมการส่งเสริมกฎหมายเพื่อมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (IHL Committee) ซึ่งแม้จะเป็นเวที non-binding แต่มีพลังเชิงสัญลักษณ์และผลักดันเชิงปฏิบัติที่ส่งผลต่อพื้นที่ขัดแย้งทั่วโลก **สิ่งที่ท้าทายคือ “สันติภาพไม่เกิดจากปากกระบอกปืน แต่ต้องสร้างผ่านกฎหมาย ความร่วมมือ และการทูต”**

นอกจากนี้ วิทยากรยังเล่าประสบการณ์ตรงจากภารกิจในชุดงานใต้ ค.ศ. 2011 ซึ่งทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างงานการกุศล (charity) ที่มุ่งช่วยเหลือเฉพาะหน้า กับงานมนุษยธรรม (humanitarian) ที่อยู่บนหลักการพื้นฐาน 4 ประการ คือ ความมีมนุษยธรรม (Humanity) ความเป็นกลาง (Neutrality) ความเที่ยงธรรม (Impartiality) และความเป็นอิสระ (Independence) เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา อาชีพ หรือการดำรงชีวิตที่มั่นคง

การบรรยายครั้งนี้ถูกย่อและกระชับใจความว่า รัฐสภาไทยไม่ได้มีบทบาทเพียงเวทีการเมืองภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังแสดงบทบาทเชิงรุกในเวทีโลกผ่านองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ เช่น AIPA, APPU และ IPU โดยเฉพาะ **สหภาพรัฐสภา (IPU)** ซึ่งเป็นองค์กรรัฐสภาเก่าแก่ที่สุดและใหญ่ที่สุด มีสมาชิกกว่า 181 ประเทศ ถือเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันประเด็นสากล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประชาธิปไตย สันติภาพ สิทธิมนุษยชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการเสริมพลังเยาวชน

สำหรับ **ข้อพิพาทชายแดนไทย-กัมพูชา** นายกณวิทย์ชี้ว่าไทยยังมีท่าทีเชิงรับ ขณะที่กัมพูชาใช้กลยุทธ์เชิงรุกและการล้อมบ่อน้ำเป็นระบบในเวทีระหว่างประเทศ เช่น UNSC และ IPU ดังนั้น แนวทางที่ไทยควรทำคือ **การใช้การทูตสาธารณะ (public diplomacy)** และการสื่อสารเชิงรุกหลายภาษา เพื่อเผยแพร่ข้อเท็จจริง ลดความเข้าใจผิด และสร้างแรงสนับสนุนจากประชาคมโลก ข้อเสนอสำคัญ คือ ไทยควรใช้การทูตเชิงลึก (constructive intervention) และส่งเสริมให้ประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนเข้ามา มีบทบาทเป็นผู้เล่นหลักในการสร้างสันติภาพผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม การค้า การท่องเที่ยว และความร่วมมือท้องถิ่นแบบ **“เมืองพี่เมืองน้อง”** เพื่อลดแรงกดดันจากชาตินิยมสุดโต่งที่มักทำให้ความขัดแย้งปะทุได้ง่าย

ท้ายที่สุด นายกณวิทย์ย้ำว่า **รัฐบาลและรัฐสภาไทยต้องยึดหลักสิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม และสันติสุข** เป็นเป้าหมาย ขณะที่บทบาททางทหารควรจำกัดอยู่กับการปกป้องอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน การแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศไม่ควรอาศัยอาวุธ แต่ต้องอาศัยกฎหมาย การเจรจา และความร่วมมือของประชาคมโลก เพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นผู้เล่นที่มีบทบาทสร้างสรรค์ในเวทีสากลอย่างแท้จริง

การบรรยายพิเศษ

รัฐสภาไทย หนทางยกระดับสู่สถาบัน ที่ทรงประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตย ภายใต้บริบทและความสัมพันธ์กับ IPU

ดร.อุพล อินนา สมาชิกวุฒิสภา

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกตั้งแต่ พ.ศ. 2493 ได้เข้ามา มีบทบาทอย่างต่อเนื่อง ทั้งการส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุม เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม รวมถึงการเข้าร่วมในคณะกรรมการเฉพาะด้าน เช่น คณะกรรมการด้านสตรี คณะกรรมการด้านกฎหมายมนุษยธรรม (IHL) และคณะทำงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (WGST) ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะ AI ที่กำลังเปลี่ยนแปลงโลก

การประชุมใหญ่ของ IPU จัดปีละ 2 ครั้ง โดยหมุนเวียนประเทศสมาชิกเป็นเจ้าภาพ และแต่ละครั้งจะมีการหยิบยกประเด็นร่วมสมัย เช่น ภาวะโลกร้อน หรือความมั่นคงโลก มาพิจารณาในห้องอภิปรายย่อย

ก่อนสรุปเป็นร่างข้อมติเสนอที่ประชุมใหญ่ ซึ่งมีผลผูกพันประเทศสมาชิก ดังนั้น ดร.นพดล อินนา จึงเน้นว่าการเข้าร่วมในเวที IPU ไม่เพียงสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก แต่ยังเป็นโอกาสใช้

“ทุนทางการเมืองและการทูต” เพื่อยกระดับรัฐสภาไทยให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นประชาธิปไตยที่เชื่อมโยงกับประชาชนและสังคมโลกได้อย่างแท้จริง

การบรรยายพิเศษ

รัฐสภาไทย หนทางยกระดับสู่สถาบัน ที่ทรงประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตย ภายใต้บริบทและความสัมพันธ์กับ IPU

นางสาวสรวิสนันท์ อรรถนพพรร สภาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การบรรยายครั้งนี้สะท้อนถึง **บทบาทของรัฐสภาไทยในเวทีประชาคมโลก** โดยเฉพาะในฐานะสมาชิกสหภาพรัฐสภา (IPU) ซึ่งเป็นเวทีใหญ่ที่สุดของรัฐสภาระหว่างประเทศ แม้ประเทศไทยจะเคยเว้นวรรคบทบาทในบางช่วงเพราะการเมืองภายใน แต่ด้วยความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับสหภาพรัฐสภา ทำให้ไทยยังคงรักษาสถานะสมาชิกและกลับมาได้รับการยอมรับอย่างอบอุ่นหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

เวทีเช่นนี้เปิดโอกาสให้ประเทศที่มีความหลากหลายได้สื่อสารกับประชาคมโลก ตัวอย่างเช่น รัฐบาลพลัดถิ่นเมียนมาร์ที่เข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ สามารถใช้เวทีนี้เรียกร้องและถ่ายทอดเสียงสู่สังคมโลก บทบาทของรัฐสภาไทยจึงเปรียบเสมือน **“นักเรียนที่ดี”** ที่ไม่เพียงแต่เข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง แต่ยังเคยจัดประชุมใหญ่ที่กรุงเทพฯ ถึงสองครั้ง พร้อมทั้งเป็นผู้ริเริ่มโครงการสำคัญ เช่น **เวทียุวสมาชิกรัฐสภา (YoungParliamentarians)** ซึ่งเน้นเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ ผู้หญิง และกลุ่มหลากหลายทางเพศ แม้เวทีสากลนี้จะเต็มไปด้วยความท้าทายทั้งในด้าน **ความไม่เท่าเทียมของประเทศเล็กและใหญ่**

หรือข้อจำกัดในการนำเสนอประเด็นบางเรื่อง เช่น มนุษยธรรมในเมียนมาร์ แต่รัฐสภาไทยก็ยังคงมีจุดแข็งหลายด้าน โดยเฉพาะการมีสัดส่วนยุวสมาชิกราวร้อยละ 40 ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสูงกว่าหลายประเทศในภูมิภาค ถือเป็นพลังสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและทัศนคติ

อย่างไรก็ตาม การสร้างบทบาทเชิงรุกยังมีข้อจำกัด เช่น การติดตามและขับเคลื่อนมติที่ประชุมยังไม่ต่อเนื่อง การสื่อสารต่อสังคมไทยและรัฐสภาภายในประเทศยังไม่มากพอ และความมุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิกรัฐสภาในการทำงานเวทีระหว่างประเทศยังไม่ทั่วถึง สิ่งเหล่านี้เป็นจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้รัฐสภาไทยสามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากเวทีสากล

ท้ายสุด นางสาวสรวิสนันท์ย้ำว่า รัฐสภาไทยต้องมุ่งสู่การเป็น **“สถาบันที่ทรงประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง”** โดยอาศัยเวทีระหว่างประเทศ เช่น IPU ไม่เพียงเพื่อสร้างภาพลักษณ์ แต่เพื่อพัฒนากระบวนการภายในให้โปร่งใส เข้มแข็งและยึดโยงกับประชาชน ขณะเดียวกันต้องกล้าที่จะสื่อสารข้อเท็จจริงเชิงรุกในประเด็นละเอียดอ่อน เช่น ความขัดแย้งชายแดน หรือสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาคมโลกเข้าใจและเห็นบทบาทที่แท้จริงของไทยในฐานะสมาชิกประชาคมโลก

การอภิปรายเรื่อง **Code of Conduct for Parliamentarians** ได้สะท้อนถึงความหมาย ความสำคัญ และความท้าทายในการออกแบบและบังคับใช้ประมวลจริยธรรมสำหรับสมาชิกสภา โดยเริ่มจากรากฐานที่ยึดโยงกับคุณค่าทางศาสนาและจริยธรรม ก่อนจะพัฒนาเป็นมาตรฐานทางวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมทางการเมือง **จุดท้าทายสำคัญประมวลจริยธรรมคือความไม่ชัดเจนของกรอบการกำกับ การตีความที่อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และความแตกต่างของกลไกในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเมื่อเทียบกับต่างประเทศ เช่น อังกฤษหรือแคนาดา ที่ให้อำนาจอัยสภาตรวจสอบกันเองอย่างโปร่งใสและเผยแพร่ผลต่อสาธารณะ**

ข้อเสนอสำคัญคือ รัฐสภาไทยควรยึดหลักความเป็น **อิสระ โปร่งใส และยึดโยงกับประชาชน** โดยกำหนดพฤติกรรมต้องห้ามให้ชัดเจน แยกระดับความผิดร้ายแรงลดปัญหาการตีความคลุมเครือ และเพิ่มมาตรการ “รางวัล” ควบคู่กับ “โทษ” เพื่อสร้างแรงจูงใจในทางบวก ไม่ให้จริยธรรมกลายเป็นเพียงเครื่องลงโทษ นอกจากนี้ กระบวนการตรวจสอบควรเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น

การอภิปราย

Code of Conduct for Parliamentarians เขียนอย่างไร กำกับแบบไหน ถึงจะได้ผลดี?

1. นายนิกร จำนง อธิการบดีสภาผู้แทนราษฎร
2. นายศุภณัฐ บุญสด นักวิชาการ สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา

ดำเนินรายการโดย นายณรงค์ฤทธิ์ คัดเห็น พนักงานวิชาการจัดรายการวิทยุ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

และทำให้ประชาชนสามารถใช้ข้อมูลเป็นเกณฑ์ตัดสินใจทางการเมืองได้จริง

กล่าวโดยสรุป ประมวลจริยธรรมจะได้ผลก็ต่อเมื่อถูกออกแบบอย่างสมดุลระหว่างการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบกับการธำรงความเป็นอิสระของรัฐสภา และต้องมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง โปร่งใส และต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกสภาเป็น **“ผู้แทนปวงชน”** ที่สังคมไว้วางใจได้อย่างแท้จริง

จากทั้ง 4 เวที แสดงให้เห็นว่ารัฐสภาไทยกำลังเปลี่ยนจากเวทีการเมืองภายใน สู่สถาบันประชาธิปไตยเชิงรุกในเวทีโลกผ่านความร่วมมือที่หลากหลาย โดยใช้การทูตเชิงสร้างสรรค์แทนอาวุธ ผลักดันสันติภาพ สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะเดียวกันต้องพัฒนากลไกตรวจสอบภายในให้โปร่งใสและยึดโยงกับประชาชน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการทำงานภายในกับบทบาทในประชาคมโลก เป้าหมายสูงสุดคือ รัฐสภาที่ตรวจสอบได้ โปร่งใส และเป็นที่เชื่อมั่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

วันเวลา วันที่ 1 สิงหาคม 2568

จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สถานที่ ณ ห้องประชุมสัมมนา B1-2 อาคารรัฐสภา และถ่ายทอดสดออนไลน์ผ่าน Facebook Fanpage

การบรรยาย 1. นายภักดิ์ สืบแสง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. ดร.บวร อธิมา สมาชิกวุฒิสภา

3. นางสาวสรินันท์ อรรถนพพร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อภิปราย 1. นายนิกร จำนง อธิการบดีสภาผู้แทนราษฎร

2. นายศุภณัฐ บุญสด นักวิชาการ สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า

ดำเนินรายการโดย นายณรงค์ฤทธิ์ คัดเห็น พนักงานวิชาการจัดรายการวิทยุ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้สรุป ปัทมา สุขกำปัง และ เสวีตร แสงมีอาภาพร สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า

ผู้ออกแบบ เกษณี ธนการศักดิ์

